

Universele ambtenaar is ramp voor gemeente

Kennis van het vakgebied, ervaring en deel uitmaken van het 'collectieve geheugen' doen kennelijk niet meer ter zake.

De ingrijpende Omgevingswet treedt pas in 2019 in werking maar werpt nu al zijn schaduwen vooruit. Bij de nieuwe wet horen een andere werkwijze, houding en gedrag van gemeentebestuur en ambtelijke organisatie. Enkele kernbegrippen van deze 'cultuurverandering' zijn: niet sectoraal, maar integraal werken, een 'ja tenzij' mentaliteit jegens initiatieven van burgers en bedrijven en verbetering van externe communicatie. Op zichzelf prima, maar met de introductie van de 'universele ambtenaar' dreigt dit veranderingsproces compleet te ontsporen.

Marieke van Leeuwen, verbonden aan een opleidingsbedrijf voor overheden, bracht in Binnenlands Bestuur het profiel die 'universele ambtenaar' perfect onder woorden. Het maakt niet meer uit in welk domein hij of zij werkzaam is, het gaat om persoonlijke vaardigheden. "Een groot verschil met vroeger is dat de benodigde informatie veel gemakkelijker toegankelijker is, er is een open aanbod. Specifieke inhoudelijke kennis kan met korte trainingen worden aangeleerd. Overigens kom je al een heel eind als je een analyse van het beleidsstuk of collegevoorstel maakt."

Dit wil ik kenschetsen als rampzalig voor de kwaliteit en slagvaardigheid van de ambtelijke organisatie. Kennis van het vakgebied, beschikken over ervaring en deel uitmaken van het 'collectieve geheugen' van de gemeente doen kennelijk niet meer ter zake. Nee, de inhoudelijke kennis haalt de universele ambtenaar binnen met wat googelen en het volgen van een training. Dat informatie vergaren wordt vereenzelvigd met kennis en de toepassing ervan, vormt nog de meest onschuldige vergissing in deze redenering.

Deskundigheid en ervaring

In de afgelopen jaren hebben gemeenten al veel vakinhoudelijke deskundigheid en ervaring verloren. In mijn vakgebied - ruimtelijke ordening, wonen, grondbeleid, vastgoed, milieu - is dat evident. Verschillende grote gemeenten hebben dat versterkt door voor topfuncties een gemeentebrede 'carrousel' te organiseren, waarbij louter managementcompetenties tellen en men geen waarde hecht aan affiniteit met en passie voor het vakgebied: het prototype van de universele ambtenaar.

Met de introductie van de universele ambtenaar manoeuvreert de gemeente verder zich naar de marge. Men maakt zich nog afhankelijker van regionale diensten en externe adviesbureaus. Burgers, marktpartijen en maatschappelijke organisaties krijgen te maken vlotte, extern gerichte, communicatieve types die zichzelf ongetwijfeld 'verbinder' zullen noemen, ook zo'n uitgeholde modekreet. Maar vraag ze niet iets inhoudelijks; vraag ze niet om een woonvisie op te stellen, vraag ze niet om een intentieovereenkomst met een projectontwikkelaar op te stellen. Erfpacht? Wat is dat? Even googelen.

Procesclub

Moet er dan niets veranderen met de komst van de Omgevingswet? Zeker wel. De kern daarvan is dat ambtenaren hun sectorale kennis en ervaring tijdig inbrengen in de (integrale) besluitvorming over, bij voorbeeld, het omgevingsplan. En dat zij openstaan voor de inbreng van andere disciplines, daarover open van gedachten wisselen en niet blijven 'hangen in hun eigen koker'. Gemeentebestuur en ambtelijke leiding doen er tegelijkertijd goed aan de expertise van hun deskundige mensen, in het bijzonder die met veel externe contacten, beter te benutten. Als je hen bij voorbeeld vraagt hoe vergunningaanvragen vlotter, met minder bureaucratische rompslomp, kunnen worden afgehandeld, komen zij zelf met ideeën. Dat is mijn ervaring.

Een paar rappe intellectuele babbelaars die makkelijk kunnen 'verbinden' en impasses kunnen doorbreken, zijn misschien wel nuttig in de ambtelijke organisatie. Maar als dit soort types de overhand gaat krijgen, degenereert de gemeente tot een machteloze, inhoudsloze procesclub.